

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Scharju; v Trstu v točakarnicah „Via del Belvedere 119“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tri-topno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljaj; uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nehaja tudi upravnštvo — Kopijasi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim neupravnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasiloslovenskega političnega društva goriskega za brambo narodnih pravic.

Kongres avstrijskih Slovanov.

Od kar so se Slovani po Evropi na vse strani raztrosili, in poseli preobširne dežele, plaujave in gore od Urala do Labe, Triglava in Balkana, vedno so imeli strašne boje se svojimi sosedi. Ti boji so bili grozovitni, z Nemci že pred Karolom Velikim, in še silnejši z njim in za njim. Potem so prestali ljute bitve z Madjari, Turki in tudi med seboj so se klali posebno Rusi in Poljaci, in nasledek je žalosten današnji stan skoro vseh Slovanov. Le Rusi imajo svojo samostalno državo, vsi drugi niso gospodarji na lastnih tleh; v naj bolj tužnim stanu so Poljaci in Slovani pod turskim jarmom. Vsemu temu so krive raznovrstne okolnosti; daleč so bili ločeni drugi od drugega, osnovali so posebne države in države, ki niso bile v nobeni politični zvezi, saj ne v stalni trdni zvezi; tako so morali propasti, ker bi le zedinjene vse moči bile zamogle odpahnuti toliko ljutih sovražnikov. Potem so se zmaganim vrnili deli drugih narodov in celi madjarski narod. Vendar pa ne bi bili tako obnemogli, da se niso zunanjim vzrokom pridružili notranji vzroki namreč: kratkevidnost v politiki, zavidnost, tudi izdajalstvo in druge nesrečne strasti. Vse se je kakor zarotilo, da nam je napravilo prežalostno zgodovino, ktera nam kaže le malo srečnih dni akoprām dosti svitlih dejanj, ktera so malo pomagala zaradi velike nesloge in razcepljenosti.

Kar so pretekla stoletja zakrivila, gotovo se ne more v kratkem času hitro popraviti, zlasti za to ne, ker niso nehale starodavne strasti, ker obče zavednosti se nij, in ker ta preveč, oni pa premalo tirja, in sloge nij. Vendar pa bi se dalo mnogo storiti, ko bi vsaj Slovani iste države složni bili. To pa niso niti Slovani na Ruskem, ni v Avstriji, ni na Turškem.

Kaj bi se dalo vse napraviti v naši Avstriji, v kateri nas je nad polovico, da bi le po enem in istem programu delali! Naše dosežanje zgodovinsko življenje je bilo tako, da se je vsak slovanski narod in narodič po svoje razvil tudi v Avstriji, in da hoče in mora tudi zdaj po svoje živeti; zato je nij mogočen centralizem, ampak le federalizem. Toliko več, ker so naši sodržavljanji tudi Nemci, Madjari, nekaj Italijanov in Rumunov. Vendar pa je mogoče in neobhodno potrebno, da se v Avstriji živeči Slovani porazumemo sebi v veliko korist, pa tudi državi.

Ko bi se zedinili, in nerazdeljivo stali, bi vsak, in vsi mi dosegli svoje namene, saj nočemo drugega kakor to, da moremo po svojem bistvu živeti in se razvijati brez škode državne. Mi zedinjeni v mislih in programu bi pomirili našo ubogo državo, ki se juga na vse strani, in je zares v nevarnem stanu. Notranja politika bi stopila na stališče pravičnosti, prave svobode in miru, torej bi naša država se zopet ojačila, vsestransko napredovala, in tisto veljavo pridobila, ki jo je imela in jej tudi po pravice gre.

V takošni mogočni državi bi pa zamogli mi Slovani saj nekaj vpljivati tudi na zunanjo politiko, in bi skušali mi pripomoči našim bratom na Turškem, da bi si po diplomatskem potu pridobili človeške in politične pravice. Naša diplomacija bi potem lože pomirila hudi boj in grdo sovraštvo med Rusi in Poljaci, in bi duševno na pomoč skočiti mogla drugod razkropljenim Slovanom.

Menimo, da bi vse to naši Avstriji pridobilo veliko časti in slave, pa nobenemu zares škodovalo.

Naši bratje Čehi, Slovani bistrega uma in močje železne volje so že davno vse to prevideli, in avstrijske Slovane v kongres ali občni shod povabili, pa duhovi niso bili še zreli, in ti shodi niso bili splošno obiskovani, in so imeli le ta uspeh, da so le pripravljali duhove za prihodnje občno porazumljenje.

Česki list „Politik“ je 28. januarja to prevažno uprašanje stavil na dnevni red s predlogom, naj slovansko časnikarstvo to misel razširi in vsestransko razlaga, da se avstrijski Slovani pripravijo za prevažen ta korak. Zadnji dogodki, misli ta časopis, morali so vsacega prepričati, da je skranji čas za to. Čehi sami se bojevaje, niso dobili nič, Hrvatje tudi ne, Poljaci že davno beračijo, pa dozdej niso dobili nič, koliko pa Slovaki, Mali Rusje, Srbi ali pa mi Slovenci? Nam nij znano nič.

Mi Slovenci tukaj na skranji meji Slovanstva, prav srčno pozdravljamo ta predlog, kateri bode blagodejen posebno majhnim narodom zlasti pa nam Slovincem, ki imamo edini tri nasprotnike. Brez zaveznikov bomo zastoj čakali, in brez uspeha se borili.

Celo velika mogočna Avstrija je pa v naj novejših časih propadla, kakar nij zaveznikov imela, in prav tako slavna Francija. Mi Slovani smo zdaj po železnicah in telegrafih mnogo se bližali drugi drugemu, torej se prav lahko moralno podpiramo, toliko loži pa Slovani iste države. To je politika vredna slovanskih narodov, važnih časov in usvišenega namena omike in svobode.

Zgodovina, posebna lastna skušnja naj nam bode učiteljica. Če je ne bomo slušali, nas bode osoda po vsi pravici še huji tepla, dokler se zmodrimo, in prepričamo, da je ne samo vsak človek, ampak tudi vsak narod svoje sreče kovač, in da se večkrat morajo zaradi velikega namena na strani pustiti zadeve manjše važnosti, druge ali tretje vrste, saj dosežemo tudi te, če dosežemo glavno stvar.

Naj bi se duhovi hitro zbudili, da bi bilo Čehom mogoče sklicati ta občni shod, kakor mislijo v kakem slovanskem mestu na jugu v pravem trenutku t. j., kedar bodo uspeha gotovi.

Nemci in Madjari, zopet zasmehujejo ta predlog, naj ga le; nas pa navdaja sladka nada, da bode ta prihodnji shod začetek naše krepkosti in veljave.

Predélska železnica.

(Konec.)

„Mestna občina beljaška,“ tako nadaljuje peticija, „in trgovska zbornica, katere postanete deležni kupčije, posredovane po predélski železnici, podpirate tedaj prav živo enake namere trgovske zbornice tržaške in dotične tržaško-goriške družbe, da se m. sel predélske železnice, s katero se mora rudolfova železnica neobhodno končati, cela in neoudoma uresničiti. Toda one ne podpirate tega morda samo iz nizkega stališča krajne ali deželne koristi, marveč iz višjega stališča mednarodne kupčijske zveze. Da se ima cela in neskrajšana izvršiti železnica predélska, to razumemo tako, da ima biti od svojega začetka v Beljaku, ozirama Trbižu, do morja popolnoma neodvisna od južne železnice. Predélska črta nikakor ne škoduje enako potrebni zvezi te črte s italijansko železnično mrežo proti Vidmu, ktero smo že poprej zagovarjali, naj se že pogodite obstranski vladi, da se ima ta zveza iz Trbiža po Pontabliji ali pa iz Koborida čez Staro Mesto (Čividat) dognati. Črta Loka-Jezerski vrh Kühnsdorf in Loka-Lubelj se pač ne moreti resno primerjati predélski črti; če se izvršiti, utegnili bi imeti kot deželni železnici svojo vrednost, morda se celo izplačati: pomorskemu trgovstvu avstrijskemu in vesolai kupčijski zvezi, katerima je namenjena predélska železnica, nikakor ne zadostite. Da bi bila predélska železnica od Trsta do Beljaka, ozirama Trbiža, bodisi kot del rudolfove železnice, bodisi samostalna, od južne železnice neodvisna železnica, edino sredstvo, vsled katerega bi se mogla rudolfova železnica vzdržavati in bi se velikansko breme državnega poroštva za obresti zljajšalo in s časom odpravilo, to preudarjati, pripuščamo lahko modrosti visoke vlade.

Zaupljivo se obračamo do visocega ministerstva, naj ono skrbi, da se reši to nujno vprašanje v vsem svojem obsegu, še preden se ustavi temu kaka nova državnopravna poskušnja, katere se v Avstriji po dosežanjih skušnjah tako rade ponavljajo.“

Do tukaj beljaška peticija. Mi bi ne poudarjali toliko vprašanja zastran predélske železnice, ako bi ne zadevalo v prvi vrsti interesov goriške grofovine in posebno Slovincov, kateri staujejo na bregovih Soče. Znano nam je dobro da bi se Kranjcem in morda tudi drugim Slovincem bolje ustreglo s kako drugo železnično črto in mi jih ne bomo nikakor zavidali, če se bode v tej zadevi prednost dala njihovim željam in prošnjam.

Toda to je gotovo, da bi bila za nas na Goriškem naj koristniša in naj potrebniša predélska železnica in to je tudi gotovo, da je naša dežela, čeravno majhna, vendar gledé na geografično lego, na tukajšno podnebje, na bogate in zlahkne pridelke, važna in draga ce ni biser v avstrijski kroni, na katerega se treba primerno ozirati, kedar se odločujejo in razdeljujejo državni doneski za železnice, ceste, šole ali karsibodi koristnega in pospešljivega.

Zadosti dolgo se je zanemarjala naša dežela v vsakem obziru. Naše državne in druge ceste so bile do novejših časov skoraj v primitivnem stanu in manjkalo nam je najpotrebniših zvez med občinami, okraji in sé sosednimi deželami. Zadnja leta se je jelo še le po malem trositi za posamezne državne ceste, za vse druge moramo sami skrbeti, kakor si bomo morali zanaprej sami prepotrebne šole zidati in vzdrževati. In vendar je naša dežela gledé državnega zaloga aktivna, to je ona plačuje na trarskih davkih in davščinah vsako leto več v državni zaklad, nego iz njega dobiva, kar se ne more trditi o vseh

